

pa, kateri so po žvepljanji dalj časa prazni ležali, vrine se pa žvepljena kislina v luknjice sodovega lesa in se dá le odpraviti z daljnim izpiranjem. Hitreje se doseže zaželjeni uspeh, ako se sod naprej z vodo izpere, potem izplakne z vodo, kateri je primešano nekoliko sode in nekaj dni pusti stati ter slednjič še enkrat z vodo izpere. Omeniti je še, da naj se vedno le sodi žvepljajo, nikdar pa ne vino, ker zadnjo s tom na dobroti izgubi.

„Weinbau-Zeitung“.

Nekaj zoper garje (grinte) pri ovcah.

Spisal oskrbnik E. Purgar za „Landw. Wochenblatt“.

Kako težko da je, garjeve ovce ozdraviti, vé pač skoraj vsak, kdor se peča z rejo ovac. Pisatelj teh vrstic imel je velikokrat priložnost, bojevati se zoper to bolezen. Sploh pa imajo posestniki ovac v spodnji Ogerski le redkokedaj garij proste ovce.

Pastir v teh pokrajinah ima vedno v svoji torbici mazilo zoper garje, in ako je vesten, pozabi raje domá tobak, da, še celó živež, kakor pa to mazilo. Napravljaja si pa to mazilo iz naslednjih tvarin: 70 delov svinjske masti, 8 delov živega srebra, 21 delov gostega in 28 delov redkega trpentina. To vse zmeša dobro skupaj v mazilo, s katerim ne zamenja nobeno drugo. Pred nekoliko leti hvalili so posebno neko mazilo iz severne Nemške. Bilo je tokoče in prej ko ne je bilo zraven največ žgane smole. Sestava bila je se ve da skrivnost. To skrivnostno mazilo pošiljali so v posodah iz ploščevine. Naši ovčarji bili so, kakor zoper vsako, tudi zoper to novotaranje. Mi smo pa na vsak način hoteli poskusiti to novo sredstvo. Po večtedenski poskušnji zadobili smo trdno prepričanje, da to mazilo ni zoper garje pri naših ovcah in vporabljeni morali smo zopet staro skušeno sredstvo, ako nismo hoteli imeti pri prihodnji strižbi zgube.

V mnogih slučajih je pastir sam kriv, če ovce postanejo garjeve. On premalo na to pazi, da ne pride njegova čeda z drugimi čedami skupaj; da se njegov pes ne zaletava v ptuje mogoče garjeve ovce, ki pridejo iz semnja ali od drugod, in ko nazaj pride, med ovce bolezen zanese, ali če ovčar pripusti, da se njegov pes goni s psi mogoče garjeve čede in tako njegovo čedo okuži. V mnogih slučajih okuženja tedaj je vzrok ovčji pastir, v vseh slučajih pa, ako se garje zeló razširijo, vzrok je gotovo ovčarski hlapec. Neskrben in v takih rečéh neizveden človek ni za ovčarskega pastirja. Ako je le kolikaj skrben, zapaziti mora to bolezen takoj na tem, ako se posamezne ovce njegove čede z nogami praskajo, z ustnicami in zobmi grizejo, na trdih rečéh ribajo ali če se valjajo po hrbtu. Nadalje mora zapaziti garje tudi na tem, ako je volna na različnih krajih, posebno pa na hrbtu in na plečah izsmukana in se tako nad drugo volno nahaja. Taka mesta bi moral tukaj preiskavati in pogledati, je li ovčja koža na takih mestih trša, je li zgubila barvo, ali če je volna na takih krajih klobučevinasta ali uže koža in volna z ljuskinami preprežena. Naj si bode uže prvo ali drugo, takoj mora preiskavati s pomočjo nekaj ljudi vso čedo, ovco za ovco natanko, garjeve ločiti od negarjevih in v prvo zaprečiti razširjevanje bolezni z mazilom, katero se nahaja v vsaki knjigi zoper živinske bolezni, ali v veliki sili z navadnim sivim merkurijevim mazilom.

Namazati se mora dotično mesto, dokler ni mogoče daljše in natančneje preiskovanje. Ako so se v čedi garje uže tako vgnjezdile, da nahajamo pri posameznih ovcah, kakor tolarje velika mesta prevlečena

s skorijo in ljukinami ne bode tako lahko pomagalo popolno kopanje, če tudi odpraskamo garje, s ploščevinastimi žlicami i. dr. Tako čedo ozdravi potem najložje mesarjev nož. Kože takih ovac bi se pa morale prav za prav po postavi uničiti.

Drugače je, ako se bolezen še le začneja. Najpoprej se mora garjeva ovca jako dobro rediti, ker po tej bolezni na paši kakor v hlevu mučena ni nikdar pri miru. Potem naj se maže do strižbe z zgoraj omenjenim mazilom, po strižbi naj se pa popolnem skoplje.

Sredstev za vspešno kopanje je jako mnogo. Jaz uporabljam z uspehom po dr. L. Wagenfeldu naslednje sestavljeno mazilo, koje mi je uže pred leti priporočil prijatelj.

Na 30 ovac 5 kilogr. navadnega tobaka z 80 litri vode, kar se kake tri ure skup kuha. Odstranijo se potem sedaj neporabljiva tobačna peresa in pridene se potem 1½ kilogr. neugašenega apna in 1½ kilogr. lugaste soli, katero oboje se je stopljeno eno uro dolgo v lončeni ali železni posodi posebej kuhalo in med kuhanjem dobro premešavalo. Potem se to od ognja odstavi in pridene se med vednim mešanjem 1 liter žgane smole (Theer) in 2 kilogr. borovega olja. Slednjič zmeša se v primerno veliki posodi tabakova prekuha zopet med vednim mešanjem s to zmesjo.

V to mešanico, koji se vedno prilija, da gorka ostane, vtopijo se popolno ravno ostrižene ovce. Obvarovati se morajo usta, nos in oči, in odpraskati ter odstrgati posebno zeló garjeva mesta s kako tumpasto rečjo najbolj s kako ploščevinasto žlico. Dobro je tudi, ako se pred kopanjem zaznamujejo garjeva mesta s borovimi sajami ali kako drugo tako rečjo, da potem delavci med kopanjem lažje najdejo garjeva mesta in da jih ne pregledajo.

Da je to popolno kopanje v ravno napravljenem lugu po šestem ali sedmem dnevu potrebno in da se mora zopet ponavljati, ako se po pretečenem drugem tednu opazi le kak sled garij, uvidel bode vsak, kdor vé, kako trdovratna in težko ozdravljiva je ta bolezen.

Omenil sem zgoraj, da naj se v začetku bolezni ločijo garjeve ovce od negarjevih. To pa ne zaradi tega, da bi se negarjeve obvarovale okuženja, ampak samo zaradi tega, da hlapec uže vidno garjeve ovce lažje opazuje in jih natančneje preiskuje. Ako se enkrat nahajajo garje v čedi, misliti si mora, da so vse ovce garjeve. Na vsak način se morajo vse ovce popolnem skopati. Z odstranjenjem dosežemo le toliko, da bolj bolne bolje krmimo, večkrat preiskujemo in vsak dan mažemo. Med tako zvanimi zdravimi dobili bomo vedno posamezne garjeve, katere moramo se ve da potem med garjeve uvrstiti. Za odstranjevanje in mazanje, kakor tudi za kopanje in pripravljanje navedene mešanice posluževati smemo se le zanesljivih ljudi, ako hočemo, da bo vse naše delo vspešno. Dobro je, ako nadzorujemo ta dela sami, pri kopanju je pa naša navzočnost neogibno potrebna! Ker so ovce med kopanjem jako nemirne, ker je lug jako oster in je delo nenavadno, postanejo delavci kmalu nepotrpežljivi, mučijo po nepotrebnem ovce, ali ravnajo vse le bolj površno, da tem prej dokončajo svoje delo. Posledica temu je ta, da se mora delo večkrat ponavljati in da je pri večkratnem površnem ravnanji uspeh vedno negotov.

Tedaj ponavljam še enkrat. Glavni pogoji, da bode naše delo uspešno, so naslednji: v začetku bolezni ločiti moramo ovce; do strižbe moramo jih mazati z mazilom napravljenim iz živega srebra; dobro jih moramo krmiti; lesa naj bo suha in zračna; potrebno je natančno popolno kopanje; potrebni zanesljivi ljudje in slednjič osebna navzočnost.

Le nerad navedel sem za prvi pripomoček zoper razširjenje garij mazilo napravljeno iz živega srebra. Vporablja se pri nas, kakor uže omenjeno, več desetletij brez posebne škode; kakega drugega boljšega pripomočka ne poznam. Če kdo vé za kako boljše sredstvo, naj jo pové, hvaležen mu bode pač vsak ovčar.

Kopanje z volno, tedaj pred strižbo odsvetoval bi jaz vsakemu, ne samo zaradi tega, ker je tu delo veliko težavneje, ampak ker je tudi uspeh jako dvomljiv.

Pri skupni paši v gozdih, po grmovji itd. mora se jako natanko paziti na garje. Večkrat zanese namreč ovčar, ki ima z nami skupno pašo, ako svoje ovce prodaja, menja ali je na prodaj goni, to bolezen med naše ovce. Njegove garjeve ovce namreč ribajo se na deblih itd., naša čeda gre ravno mémo, mogoče še le čez nekaj dni, in obesi se na-njo volna garjevih ovac in naše ovce postanejo garjeve.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 26. Kako se pomaga govedi, če krišči? Tukaj ima neki gospodar telico. lepo, 2 leti staro, katere se je nadloga lotila. Se li dá pomagati? (J. D. v M.)

Odgovor. Ta bolezen traja pri govedi 1 do 3 tedne ter je navadno ozdravljiva, ako se vzroki odstranijo. Vzroki bolezní so v krmi ali pa udarec na obist (ledvico). Scanje krvi provzroči krmenje mladega jegličevja, listja od jelš in hrasta in sploh trave od močvirnih, kislih senožet, posebno če goved lačna pride na tako pašo. Tudi zaduhlo, slabo seno ali oves, pomanjkanje krme in vode pri veliki vročini naredi goved tako bolano. Zdravi se pa ta bolezen tako-le: Pred vsem pregleda se natanko krma, katera se premeni, če je treba, ali pa se goved od škodljive paše odstrani. Kot zdravilo se dá 50 gramov slezove korenine (ajbižove korenine), katera se pol ure v poldrugem litru vode kuha, potem precedi in dodá 15 gramov solitarja in 100 gramov Glauberjeve soli. Na dan se dá to zdravilo 2- do 3krat. Kot dobro domače zdravilo velja tudi na dan kaci 3—5 litrov kislega mleka. Ako je bolezen nasledek udarca na obist, kar se spozna, če goved kaže bolečine, kedar se pritisne na obist, potem je treba devati na dotično mesto mrzle, mokre rute.

Vprašanje 27. Kako se dajo sodi za predstoječo trgatev dobro osnažiti? (R. L. pri N.)

Odgovor. Prav cenó in dobro novi ali pa stari sodi osnažiti zamorejo se tako-le: V sod se dene nekaj litrov neugašenega apna, pri lije se vode in potem sod dobro zapre. Ne traja dolgo časa, pa se ta zmes dobro zgreje in razvijajoči par prešine ves les. Na to pri lije se še nekaj vode ter sod tje in sem pregiblje in slednjič nekaj ur tako pusti stati. Potem se pa sod toliko časa z vodo izplaknuje, da je odtekajoča voda popolno čista. Apno veže kisline in čreslevino lesa, vzame vso nesnago in je vsled tega najboljše čistilo.

Nova postava.

Razjasnilne opombe vladine k načrtu postave o dedinskih naredbah pri kmetijskih domačijah srednje velikosti.

(Dalje.)

K posameznim vprašanjem, katere so v tiskani prilogi priložene začetkom navedenemu visokemu razpisu

je v priloženih ocenah dano precej bogato gradivo. Vaša vzvišenost bode tedaj dovolila, da se jaz za svojo osebo omejim samo na kratke opazke.

K 1. Postava morala bi veljati za vse kmetijske domačije, katere so podedovalne, z izvzetimi deželno-knjižnimi posesti, katere imajo vsako leto plačevati nad 100 gold. zemljiškega davka.

K 2. Naprava „Höferolle“ (posebne knjige za kmetijske domačije z omejeno pravico razpolaganja) bila bi namenu postave škodljiva, ako bi bilo vpisavanje tudi pristojbin prosto, in to zato, ker se kranjski kmet vsled svojega nezaupljivega značaja nikdar rad ne zavezuje, in bi se, čeravno bi mu bilo izbrisanje na voljo dano, z enkrat izvršenim vknjiženjem zmiraj mislil vezanega.

K 3. V tej točki pridružim se mnenju kmetijske družbe, v kolikor se „Höferolle“ ne jemlje v ozir. Mislim namreč, da bi bilo iz praktičnih vzrokov najbolj kazalo, načelo sprejeti, da se imajo vse na eni posestni pôli v (novi) zemljiški knjigi vpisana zemljišča (oziroma pohištva) smatrati za eno kmetijsko domačijo.

Kjer še nove zemljiške knjige niso dovršene, moralo bi nadomestilno veljati načelo (da k domačiji spada ono), kar je mogoče z dotičnega doma primerno dobro obdelavati. — V slučaju dvomljivosti, ki bi se pa na Kranjskem ne pripetil lahko, morala bi o tem določiti sodba izvedencev.

Ako bi se naprava „Höferolle“, zoper katero sem se pri št. 2. izrekel, vendar-le sprejela, morale bi se te vknjižbe po izgledu zemljiških knjig, oziroma po načelu mogočnosti obdelavanja iz dotičnega dvora sprejeti.

K 4, 5. in 6. Ako se hoče, da naj bi postava na Kranjskem imela kaj vspeha, morale bi se za prejemnika določiti olajšave, tedaj bi se moralo ono, kar bi pred drugimi dobil po moči visoko odmeriti. Priporoča se tedaj sprejeti določilo vestfalske postave od dne 13. julija 1836. leta, da naj bode nameček prejemniku določen polovica čiste vrednosti domačije (to je, vrednost domačije z vštetim inventarjem, po odbitih vknjiženih dolgovih).

Kar zadeva zračunanje vrednosti posestva oziroma vrednosti inventarja zadeva, bi se po moji misli ne smelo segati po cenitvi. Cenitev po izvedencih ima v takih slučajih zmiraj nekaj neprimerne. Izvedenci so redno sosedje dotične domačije, sè stanovalci so dobro znani, mnogokrat z nekaterimi v prijateljstvu ali sovraštvu, na kratko, redno ne brez predsodkov, nadalje pa je cenitev po izvedencih zmiraj zamudna in ne brez stroškov. Priporoča se tedaj vrednost domačije s pritičlino vred (z vštetim gospodarskim inventarjem) po katastralnem čiststem prinosu uže naprej postavno določiti. Katera količnost čistega dohodka naj bi se za vrednost domačije sprejela, moralo bi se z ozirom na novo podlago zemljiškega davka še posebej preiskati. Nikakor bi sprejeta vrednost domačije ne smela presegati 20terega čistega katastralnega dohodka.

(Dalje prihodnjič.)

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtna zbornica.

Trgovinska in obrtna zbornica imela je dne 20. avgusta redno sejo pod predsedstvom zborničnega predsednika g. Josipa Kušarja in v prisotnosti naslednjih gospodov zborničnih članov: Ivan Baumgartner, Iv. Nep. Horak (podpredsednik), Anton Klein, Franc Kollmann, Alfred Ledenig, Mihael Pakič, Ivan